

HGJB

HOU(D) WAST

[Om vandaag je geloof te belijden]

Jes!

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council® (FSC®) draagt. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloor- en zwavelvrij gebleekt.

Citaten uit belijdenisgeschriften zijn overgenomen uit de *Belijdenisgeschriften van de Protestantse Kerk in Nederland*, Heerenveen 2009.

Uitgeverij Jes! is een samenwerking tussen Boekencentrum Uitgevers en de HGJB. Kijk voor meer informatie op www.jesvoorjou.nl

Ontwerp omslag: Artistry
Lay-out en dtp binnenwerk: Gerard de Groot

ISBN 978 90 239 2863 8
NUR 707

© 2015 Uitgeverij Jes! – Zoetermeer

Alle rechten voorbehouden

Inhoudsopgave

God de Vader

1. Meer dan feitenkennis

over God leren kennen ds. A.J. Kunz 8

2. De wereld is van God

over de schepping ds. A.J. Kunz 15

3. God of het lot?

over Gods voorzienigheid ds. A.J. Mouw 22

4. Genieten van de Bijbel

over de Bijbel ds. G.C. Vreugdenhil 29

5. Verbonden met God en elkaar

over het verbond en de doop ds. B.J.D. van Vreeswijk 36

6. Hoe groot is jouw God?

over geloof en twijfel ds. T.C. Verhoef 43

7. Brandstof voor een christen

over het gebed ds. M. Klaassen 50

God de Zoon

8. Wie is Jezus?

over Jezus – God en mens ds. M. Klaassen 57

9. Wat heb ik nú aan Pasen?

over de opstanding ds. E.J. Terpstra 64

10. Hij heeft het goedge maakt

over de verzoening ds. B.J.D. van Vreeswijk 72

11. Is zonde echt zo erg?

over zonde ds. W.C. Polinder 79

- 12. Christus als Gastheer**
over het Heilig Avondmaal ds. R.F. de Wit 86
- 13. Gedreven door Zijn liefde**
over discipelschap ds. W.C. Polinder 94
- 14. Respect voor God**
over wederkomst en oordeel ds. E.J. Terpstra 101

God de Heilige Geest

- 15. 'Het ging in mij geloven'**
over wedergeboorte en bekering ds. T.C. Verhoef 108
- 16. Verlangen naar meer**
over de vrucht van de Geest dhr. H. van Wijngaarden 115
- 17. Gaven om te dienen**
over gaven van de Geest ds. G.C. Vreugdenhil 122
- 18. Waar voel je je thuis?**
over de gemeente ds. B.E. Weerd 129
- 19. Hoop vinden en uitdelen**
over getuigen van je geloof ds. A.J. Mouw 135
- 20. Een deur opengezet**
over het Koninkrijk van God ds. R.F. de Wit 142
- 21. Waar heb je de kerk voor nodig?**
over de kerk en uitverkiezing ds. B.E. Weerd 149
- 22. Wat is daarop je antwoord?**
over belijdenis doen dhr. H. van Wijngaarden 158
- Personalia** 165

Wat gelooft een christen?

over waar dit boek voor staat

Wat gelooft een christen? En hoe *leef* je als christen? Soms zijn dat vragen waar je bewust bij wilt of moet stilstaan. Bijvoorbeeld als een vriend of collega een vraag stelt die daarmee te maken heeft. 'Geloof jij dat Jezus letterlijk is opgestaan uit de dood?' 'Waarom kies jij voor deze levensstijl?' Een ander belangrijk moment is wanneer je erover nadenkt om in je gemeente belijdenis van het geloof af te leggen.

De tijd is voorbij dat antwoorden op deze vragen vanzelfsprekend waren. Je zult er zelf over moeten nadenken wat het christelijke geloof inhoudt en wat dat voor jou, in deze tijd, betekent. Dit boek wil je daarbij helpen.

Verschil van mening

Nu is het niet zo dat de schrijvers van dit boek precies vertellen hoe je over allerlei aspecten van het geloof moet denken. Het kan best dat jij bij een bepaald hoofdstuk denkt: 'Dat zou ik zelf niet zo zeggen.' Of bijvoorbeeld: 'Jammer dat hij niets zegt over...'. Het is zelfs niet uitgesloten dat de schrijvers zelf dat over elkaars hoofdstukken denken. Kortom, verschil van mening blijft mogelijk. Daarom is dit boek vooral ook een boek om samen als groep over in gesprek te gaan. Of als je het in je eentje leest: om er aan de hand van de Bijbel goed over na te denken.

Eén verhaal

Ondertussen staat dit boek wel ergens voor. Hoewel er verschillende schrijvers aan meegewerkt hebben, vertelt dit boek – als het erop aankomt – één verhaal. Dat komt doordat alle medewerkers belangrijke uitgangspunten met elkaar delen. Juist deze punten geven houvast als je je geloof in deze tijd wilt belijden.

- Het allerbelangrijkste is dat de schrijvers enthousiast zijn over het evangelie van Jezus Christus. Ze geloven dat Hij de Zoon van God is, die tweeduizend jaar geleden als mens naar de aarde kwam om mensen en de schepping te redden. Deze goede boodschap willen ze met zoveel mogelijk mensen delen.
- Ze geloven dat Jezus zich in de eerste plaats laat kennen door

de Bijbel, het Woord van God. Daarom verwijzen ze regelmatig naar bijbelteksten, zodat je zelf kunt controleren waar ze hun gedachten vandaan halen. Ze willen het laatste woord altijd geven aan de Bijbel.

- Ze vinden het mooi om te schrijven voor mensen die aan het ontdekken zijn wat het geloof in Jezus voor hen zelf betekent. Meestal zullen dat jongeren zijn, maar het kan ook gaan om ouderen. De schrijvers hopen dat hun hoofdstukken helpen om Jezus (beter) te leren kennen.
- Ze geloven ook in de kerk – in hun geval: de Protestantse Kerk in Nederland. Ze begrijpen dat jongeren daar anders over kunnen (en mogen) denken, maar zelf zijn ze bewust lid van deze kerk. In sommige hoofdstukken zul je dat merken, overigens op een manier waarin ook christenen van andere kerken zich herkennen.
- Ze staan bewust in de gereformeerde traditie. Dat betekent dat ze zich bij het schrijven steeds hebben afgevraagd: wat is hierover eerder geschreven in de gereformeerde belijdenisgeschriften? Niet omdat daarmee alles al is gezegd, maar wel omdat hierin veel wijsheid over het geloof is samengevat. We zijn tenslotte niet de eersten die over het geloof nadenken!

Richting wijzen

Dat is de richting die dit boek wil wijzen. Als HGJB hopen we dat de Heilige Geest het lezen en bespreken ervan wil zegenen. Ook in de 21^e eeuw wil Hij mensen tot geloof brengen in de Heere Jezus en hen helpen om dat geloof te belijden in hun eigen omgeving.

Namens het HGJB-team Catechese,
Herman van Wijngaarden (eindredactie)

Bij de inhoud

- In *Hou(d)vast* lees je over de basics van het christelijke geloof. Bij het kiezen daarvan hebben we ons afgevraagd: als je ongeveer twintig avonden in één seizoen belijdeniscatechese hebt, welke onderwerpen moeten er dan beslist in? In overleg met de schrijvers van dit boek kwamen we toen als HGJB-team Catechese tot deze onderwerpen. Bij elk onderwerp gaat het zowel om 'wat je moet weten' als om 'hoe je ermee leeft'.
- *Hou(d)vast* bestaat uit drie delen: het eerste deel gaat over onderwerpen die je kunt verbinden met God de Vader; het tweede over onderwerpen die je kunt verbinden met God de Zoon; en het derde over onderwerpen die je kunt verbinden met God de Heilige Geest. De enige andere logica in de volgorde is dat bij elk deel *de eerste drie hoofdstukken* het meest fundamenteel zijn. We hadden er ook voor kunnen kiezen om een meer *logische* (heilshistorische) volgorde aan te brengen. Maar dat zou als gevolg hebben dat de meer leerstellige hoofdstukken vooral aan het begin kwamen en de meer praktische aan het einde. Voor wie het boek van begin tot einde wil doornemen, leek ons dat niet prettig. Overigens hoeven de hoofdstukken niet per se in de gegeven volgorde gelezen te worden. Een groep die het bijvoorbeeld toch liever eerst over 'zonde' wil hebben en dan pas over 'verzoening', kan dat zonder problemen doen.
- Zoals gezegd is *Hou(d)vast* in de eerste plaats een gespreksboek voor groepen die zich voorbereiden op het doen van belijdenis. We gaan er daarom van uit dat het gesprek minstens zo belangrijk is als de tekst van dit boek – misschien zelfs belangrijker. Het boek fungeert vooral als voorbereiding van dit gesprek. Het is daarom de bedoeling dat iedereen – voorafgaand aan de avond – het hoofdstuk gelezen heeft dat centraal staat en (minstens) heeft nagedacht over de introductie-werkvorm.
- Bij dit boek hoort een handleiding voor catecheten. Meer informatie daarover staat op www.hgjb.nl.

1. Meer dan feitenkennis

over God leren kennen

Bestaat God wel?

Voordat we het over God gaan hebben en over geloven in Hem, moeten we misschien eerst deze vraag op tafel leggen: *bestaat Hij eigenlijk wel?* Je zult perioden in je leven hebben gehad waarin je het zeker wist: natuurlijk bestaat Hij. En misschien is het ook nu je vaste overtuiging. Maar je zou niet de enige zijn als je er wel eens aan twijfelt of twijfelde. Er gebeuren dingen die je niet kunt rijmen met het bestaan van een goede God. Sommige argumenten van atheïsten komen je ook best geloofwaardig (!) over. Of... je ervaart God gewoon niet.

Daarom om te beginnen deze vraag: wat heb jij nodig om in God te kunnen geloven? Waarop is je geloof in God gebaseerd?

Verdeel je antwoord (100%) over de volgende categorieën:

De basis van mijn geloof in (het bestaan van) God is

... % gevoel (wat ik ervaar)

... % verstand (redeneren)

... % openbaring door God zelf

Bijbel: Johannes 1:1-18

Voor de apostel Johannes was het geen vraag of God bestaat. Voor die andere Johannes, over wie hij in dit bijbelgedeelte schrijft, Johannes de Doper ook niet. Natúúrlijk is God er! Beiden willen van Hem getuigen, 'opdat allen geloven zouden' (vers 7). Ze willen dat ook wij Hem door hun getuigenis leren kennen.

- Als Johannes deze verzen geschreven zou hebben als antwoord op de vraag hoe je kunt weten dat God bestaat, hoe zou je zijn antwoord dan – in twee of drie punten – willen samenvatten?
- Welke nadere vraag zou je vervolgens aan hem willen stellen? Weet iemand uit de groep wat zijn antwoord daarop had kunnen zijn?

Op zijn werk werd Henk door een collega aangesproken. 'Jij bent toch christen?' 'Ja', antwoordde Henk. 'Maar hoe weet je dat die God van jou bestaat? Misschien maak je jezelf wel iets wijs. En zitten al die moslims er dan helemaal naast?' Henk schrok van die vragen. Niet alleen omdat hij voelde dat zijn collega hem uitdaagde, maar vooral omdat hij de vragen herkende. Had hij eigenlijk wel een antwoord? 'En ik zit nog wel op belijdeniscatechisatie', bedacht hij...

De vraag naar Gods bestaan laat zich niet zomaar wegduwen. Als je die zelf niet stelt, zijn er wel mensen om je heen die hem stellen. Je kunt deze mensen zomaar tegenkomen: op je werk of bij je studie, in je vriendenkring. De vraag kan dus niet onbeantwoord blijven.

Al moet je met deze vraag wel oppassen. Een positief antwoord hoeft immers nog niet te betekenen dat God voor jou een realiteit is met wie je rekening houdt. Je kunt het bestaan van Amerika aannemen, of van tijgers op Sumatra, zonder dat je leven erdoor verandert. Over God spreken zonder dat de vraag aan de orde komt wie God voor jou is, is onvruchtbaar. God kennen betekent met Hem leven.

Gevoel en verstand

Hoe kun je weten dat God bestaat? Sommige mensen zeggen: omdat ik voel dat Hij er is. Anderen zeggen: als je kijkt hoe wonderlijk deze wereld in elkaar zit, dan moet er wel een God zijn.

Nu doen gevoel en verstand zeker mee als het om het kennen van God gaat. Je krijgt die kennis niet door je maag gesplitst, met daarbij alleen de boodschap: geloof het nou maar. Daar zouden jongeren als Henk niet mee geholpen zijn.

Omdat je je gevoel en verstand bij deze vraag niet hoeft uit te schakelen, zegt artikel 2 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis (NGB) dan ook: 'Deze wereld is als een prachtig boek, waarin alle schepselen als letters zijn, die ons de onzichtbare dingen van God te kennen geven, namelijk Zijn eeuwige kracht en goddelijkheid.' Met andere woorden: uit wat je om je heen ziet, kun je iets te weten komen van God. Denk aan het gevoel dat je overkomt als je een baby'tje vasthoudt. Maar ook aan argumenten van het verstand: als er geen God is, waar draait deze wereld dan eigenlijk om?

Geloven gaat boven ons verstand uit, maar het is *niet onredelijk* om te geloven. En geloven is ook méér (of zelfs iets anders) dan een fijn gevoel, maar het kan wel degelijk goede gevoelens oproepen!

Geloven gaat boven ons verstand uit, maar het is niet onredelijk om te geloven. En geloven is ook méér dan een fijn gevoel, maar het roept wel degelijk goede gevoelens op!

Hij zoekt ontmoeting

Toch komen we er niet alleen met gevoel en verstand. Integendeel, want die twee kunnen je ook in de weg zitten. Rationele bewijzen van God schieten tekort, en er zijn genoeg dingen die je een vervelend gevoel geven.

Om God goed te leren kennen, moet je daarom bij de Bijbel zijn. De Bijbel is het Woord van God. Voordat jij over God en over Zijn bestaan kunt nadenken, spreekt Hij tot jou. God zoekt zelf een ontmoeting, zodat je Hem leert kennen.

Dat God je door Zijn Woord wil ontmoeten, zie je het duidelijkst bij Jezus, het vleesgeworden Woord van God. In de woorden van het bijbelgedeelte waar we mee begonnen: 'Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, Die in de schoot van de Vader is, Die heeft Hem ons verklaard' (Joh. 1:18).

Dit betekent trouwens dat je beeld van God altijd getoetst moet worden aan Gods Woord. De Bijbel staat altijd kritisch tegenover godsbeelden. Ook tegenover onze eigen denkbeelden. Spannend, op de belijdeniscatechisatie: durf je het aan om je beeld van God te toetsen aan de Bijbel? Wie naar Zijn stem luistert – naar de stem van onze Heere Jezus Christus – die leert God echt kennen.

In de gemeente

Belijdeniscatechese

God leren kennen is een persoonlijke zaak. Toch is het geen individualistisch gebeuren. Alsof je er geen andere mensen bij nodig zou hebben. In veel gevallen zijn je ouders een belangrijk middel, onderwijzers op school of misschien wel een goede vriend(in). En niet te vergeten: de gemeente van onze Heere Jezus Christus. Je bent niet de eerste die God kent. Er gingen je al veel generaties

voor. We belijden het geloof ook niet voor niets met eeuwenoude belijdenissen uit de traditie van de kerk.

Ook in onze tijd is de gemeente de plaats waar je God leert kennen. Elke zondag komt ze samen rondom het Woord. Daar spreekt God – en wij mogen antwoorden. Met mensen om ons heen. Die kun je trouwens ook je vragen stellen. De belijdeniscatechisatie is zo'n plek.

Om over door te praten

1. 'We hebben elkaar nodig om God (beter) te leren kennen.' In hoeverre ben jij het met deze stelling eens?
2. Wat hoop of verwacht jij vooral van de belijdeniscatechese?

God is drie-enig

We kennen God dus door Zijn Woord. Maar de bijbeltekst uit Johannes 1 liet al zien dat er gesproken wordt over *God* en over de *Zoon* van God. En even verderop lezen we over de *Geest* van God (1:32-33). Spreekt God dan met twee – of zelfs drie – monden? Het antwoord op die vraag is: nee, God is de drie-enige God.

Dat antwoord is niet bedoeld om God op formule te brengen. Het is geen hogere wiskunde: $1+1+1=1$, of: $1 \times 1 \times 1 = 1$. De leer van de drie-eenheid is geen menselijke denkconstructie. Toegegeven, we vinden het dogma van de drie-eenheid niet letterlijk in de Bijbel. De christelijke kerk van de eerste eeuwen heeft deze leer onder woorden gebracht. Maar dat heeft ze gedaan door eerbiedig te luisteren naar de Bijbel.

Wie is Jezus? Hij is de Zoon van God in het menselijke vlees. God heeft dus een Zoon. In de taal van Johannes: de eniggeboren Zoon, die in de schoot van de Vader is. Een twee-eenheid dus. Maar deze belijdenis riep meteen nog een vraag op: wie is dan de Heilige Geest? Is Hij een goddelijke kracht of is Hij God zelf? De kerk beleed het laatste: door de Heilige Geest komt God zelf naar ons toe. Een drie-eenheid dus.

Het werk dat ze doen

Blijkbaar moet je, als je over God spreekt, met drie woorden spreken. Maar kunnen we niet beter gewoon over God spreken zonder die moeilijke leer van de drie-eenheid? Het zou gesprekken met

joden en moslims en met ongelovige Nederlanders makkelijker maken. En eerlijk gezegd: het zou voor onszelf óók makkelijker zijn. Want wij slaan telkens weer aan het rekenen: 1+1+1 is nu eenmaal 3, en niet 1.

Maar als je zo redeneert, leer je God nooit echt kennen. We luisteren nog een keer naar de NGB (artikel 9): 'We moeten verder letten op het eigen werk dat ieder van deze drie Personen aan ons verricht: de Vader wordt genoemd onze Schepper door Zijn kracht; de Zoon is onze Heiland en Verlosser door Zijn bloed; de Heilige Geest is onze Heiligmaker, doordat Hij woont in ons hart.' Daarmee bedoelt Guido de Brès, de schrijver, dat we de drie Personen in God wel niet kunnen scheiden, maar wel onderscheiden naar het werk dat ze doen. Zo mogen we God kennen en ervaren: de Vader als God boven ons, de Zoon als God naast ons, en de Geest als God in ons.

'Wie is Hij?'

God is dus de drie-enige. Maar dat kan vrij afstandelijk klinken. Als je iemand beter wilt leren kennen, wil je graag meer weten over zijn karakter. 'Wie is hij als persoon?' Daar kom je pas echt achter door met die persoon om te gaan. Zo is het met God ook. Alleen door de omgang met God leer je Hem werkelijk kennen. Bij een open Bijbel dus. Zo ga je geloven wie en hoe God is.

In de Bijbel ontmoeten we Jezus Christus, de Zoon van God. Dat gebeurt door de Heilige Geest, die onze ogen verlicht door als het ware steeds de schijnwerper op Jezus te richten. En als je Jezus ontmoet, dan leer je ook de Vader kennen. Als Zoon van God heeft Jezus verklaard wie God is, zegt Johannes (1:18). Of zoals Paulus het schrijft: 'Jezus is het Beeld van de onzichtbare God' (Kol. 1:15). Als je wilt weten wie God is, moet je dus kijken naar Jezus. Lees hoe Hij met ontferming bewogen was over de scharen (Mark. 6:33-34) en hoe Hij de kinderen zegende (Matth. 19:13-15). Zo is God. Lees hoe Hij zichzelf aan het kruis liet nagelen voor de zonden van de wereld (Joh. 19:17vv). Zo is God. Maar lees ook hoe boos Hij werd toen het huis van Zijn Vader tot een huis van koophandel was gemaakt (Joh. 2:13-25). Zo is God ook.

Andere godsdiensten

In dit hoofdstuk en in dit hele boek is het uitgangspunt dat de God van de Bijbel, de Vader van Jezus Christus, de ware God is.

Dat zal je niet verbazen. Maar intussen stelt het dagelijkse leven je waarschijnlijk wel voor vragen. Hebben wij het alleen bij het rechte eind? Zitten al die moslims er dan helemaal naast? Is dat wel vol te houden? Iedereen probeert immers op zijn of haar manier te geloven. Daar doet je opvoeding aan mee, het land waar je geboren bent, enzovoort.

Je hoeft niet te zeggen dat andere godsdiensten geen waarheid hebben; ze laten immers zien dat er een hogere Macht is dan de dingen die we zien. Maar de beslissende waarheid heeft God geopenbaard in Jezus Christus. In Hem laat God zien wie Hij is: rechtvaardig en barmhartig, oordelend en genadig, toornend en vol liefde. Zonder Hem komen alle godsdiensten op hetzelfde neer: zelfverlossing. En dan is godskennis een uitvergroting van je eigen ego, of van je ideale ego. Die god blijft altijd ver weg. In Christus toont God Zijn gezicht. Bij Hem moet je zijn!

*De beslissende
waarheid heeft God
geopenbaard in Jezus
Christus. In Hem
laat God zien wie Hij
is: rechtvaardig en
barmhartig, oordelend
en genadig, toornend
en vol liefde.*

Gesprek met andere gemeenteleden

Praktische kennis

God kennen betekent omgang met Hem hebben. Het is dus geen theoretische kennis alleen (al is het Boekenwijsheid!) – het is praktische kennis. Alle reden dus om eens met oudere gemeenteleden in gesprek te gaan over de vraag: wie is God voor u? Het zou mooi zijn als een paar van hen op de eerste catechese-avond aanwezig konden zijn. Stel hun bijvoorbeeld de volgende vragen:

- Hoe heeft u God leren kennen?
- Is uw kennis van Hem door de jaren heen veranderd?
- Wie is God voor u?

Persoonlijke kennis

Een aantal jaren geleden deed een jongen met een licht verstandelijke handicap belijdenis van zijn geloof. Hij had het hele seizoen met de andere belijdeniscatechisanten de catechisatie gevolgd. Daarnaast kreeg hij op zijn eigen niveau aangepaste catechese. Tijdens de aannemingsavond kregen alle belijdenisca-

techisanten vragen over de leerstof – en vooral: over wie God voor hen was. Ook die jongen kwam aan de beurt. Hij had hard geleerd. Maar vooral: zijn ogen straalden toen hij antwoord gaf op de vragen.

't Was voor hem niet alleen feitenkennis. Het ging over zijn Heere en Heiland. Een mooi voorbeeld van het belang van persoonlijke kennis. Het gaat niet over zomaar wat 'weetjes over God'. Het is kennis over je Heiland. Daar wil je toch altijd meer over weten?

Om over door te praten

1. Als een niet-gelovige aan jou zou vragen hoe je weet dat God bestaat, wat zou je dan antwoorden? Schrijf je antwoord eerst in maximaal 40 woorden op, en deel dan jullie antwoorden met elkaar.
2. God kennen betekent met Hem leven. Maak voor jezelf concreet wat leven met God inhoudt. Wat wil je ervan delen in je belijdenisgroep?

Leesrooster

Deuteronomium 6:4-15

Psalm 14

Jesaja 40:18-31

Kolossenzen 1:1-8

Kolossenzen 1:9-14

Kolossenzen 1:15-23